

T.C

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/7370

Sayı : B.16.0.SGB.0.10.01.00/610 - 67352
Konu : Soru Önergesi

08.04./2009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığı Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 31/03/2009 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02/ 12318 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Dr. Şenol BAL'ın 7/7370 Esas No'lu soru önergesinin cevabı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Ertuğrul GÜNAY
Bakan

EK:

Cevap (5 sayfa)

DAĞITIM :

Gereği :

TBMM Başkanlığına

Bilgi :

Başbakanlığa

**İZMİR MİLLETVEKİLİ DR. ŞENOL BAL'IN 7/7370 ESAS NO'LU YAZILI
SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN CEVAP**

Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı 56 müze ve ören yerinin özelleştirilmesi amacıyla 23 Mart 2009 tarihinde yapılacak olan bir ihale söz konusudur.

Bu ihale ile ilgili;

SORU 1 : "Müze ve Ören Yerleri Satış Alanları ve Ticari Faaliyetlerin Yönetimi, Yürütülmesi, Geliştirilmesi, Ürün ve Hizmet Tedariki İhale Şartnamesi"nin İhalenin Amacı başlıklı 3'üncü maddesinde sayılan temel amaçlar ile Faaliyet Projesi Değerlendirme Kriterleri başlıklı 8'inci maddesinin 8.3.3, 8.4.3, 8.4.5 gibi alt maddelerinde değinilen hususlardan da anlaşılacağı gibi Bakanlığa bağlı müzeler, Devlet personelinin yönetimi dışında bir bütün olarak tüm hak ve imtiyazlarla özele devredilecektir. Bu bağlamda; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun Müze, Özel Müze ve Koleksiyonculuk başlıklı 26'ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan ve doğrudan Bakanlığa bağlı müzeleri ilgilendiren "Bu Kanunun kapsamına giren kültür ve tabiat varlıklarına ait müzelerin kurulması, geliştirilmesi Kültür ve Turizm Bakanlığının görevlerindendir." hükmü gözardı mı edilmiştir yoksa bu hüküm fark edilmemiş midir?

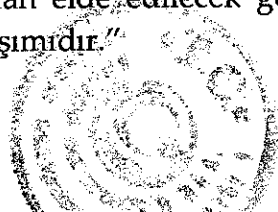
CEVAP 1 : Günümüze kadar ulaşabilen değerli tarihi mirasın korunarak sergilenmesi büyük bütçeler gerektiren bir iştir. Dünyanın hemen her yerinde müzeler kamu kaynakları ile desteklenmekte ancak ihtiyaçların büyüklüğü karşısında bu kaynaklar çoğunlukla yeterli olamamaktadır. Bu nedenle de birçok ülkede çağdaş bir anlayışla yönetilen müzeler gerek ek kaynak yaratmak, gerekse ziyaretçileri ile kültürel iletişimi güçlendirmek amacıyla ticari operasyonlara yönelmekte, sahip oldukları ticari potansiyeli günümüz piyasa şartlarında verimli biçimde kullanarak ticari ünitelerden elde edilen gelirlerin toplam gelirler içindeki payını giderek artırmaktadırlar.

Ülkemizin sahip olduğu zengin tarihi miras eserlerinin gün ışığına çıkarılarak korunması yanında kültür ve turizm alanında alt yapı hizmetlerinin günümüz ihtiyaçlarına uygun şekilde sürdürülebilmesi için Bakanlığımıza tahsis edilen kamu kaynaklarının bütçe dışı gelir kalemleri ile desteklenmesinin önem taşıdığı konunun uzmanlarınca sıklıkla dile getirilen bir gerçektir. 2008 yılında hayata geçirilen Müze Kart projesinin de katkısıyla % 28 oranında artışla 22,6 milyon yerli ve yabancı turistin ziyaret ettiği müze ve ören yerlerimiz ticari olarak bakıldığında kültürel alanda ülkemizin en önemli gelir kaynaklarından biri olmaya adaydır. Oysa ziyaretçi sayıları ve ev sahipliği yaptıkları tarihi ve kültürel zenginliklerle rekabet üstü niteliklere sahip olan müze ve ören yerlerimiz; piyasa koşullarının gerektirdiği dinamizme kamu işletmeciliği ile yeterince ayak uydurulamaması nedeniyle önemli bir gelirden mahrum kalmakta, ayrıca bu durum genel olarak müze ve ören yerlerimizin algısını da olumsuz etkilemektedir.

"Müze ve Ören Yerleri Satış Alanları ve Ticari Faaliyetlerin Yönetimi, Yürütülmesi, Geliştirilmesi, Ürün ve Hizmet Tedariki Projesi" sahip olduğumuz eşsiz tarihi mirasın ülke ekonomisine katkılarını güçlendirmek üzere uygulamaya konulmuştur. Bu proje; Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerlerinde mevcut olan ticari ünitelerin özel sektör eliyle modern bir işletmeciliğe kavuşturulması ve halen satış mağazası bulunmayan müze ve ören yerlerimizde de aynı çağdaş ve bütüncül anlayışla oluşturulacak ticari unsurların faaliyete girmesinin yolunu açmayı, bu sayede, sahip olduğumuz eşsiz tarihi mirasın ekonomik ve sosyal yaşantımıza katkılarını profesyonel bir yaklaşımla güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Halihazırda müze ve ören yerlerimizde Bakanlığımızca işletilmekte olan satış mağazası sayısı 11'dir. Bu projenin hedefi mevcut mağazaların serbest piyasa şartlarında rekabetçi bir biçimde işletilmesi ile sınırlı değildir. Bu ihale sonucunda en çok ziyaret edilen müzelerle birlikte daha az sayıda ziyaret alan müzelerimizin de çağdaş işletmeciliğe sahip bir satış organizasyonuna dahil olması hedeflenmektedir. Bu organizasyon ülkemizde henüz örneği bulunmayan yeni bir sektörün de yaratılmasını sağlayacaktır. Bugün ülkemizde hediyelik ve hatıra eşya sektöründe üretim ve ithalat yolu ile satışa sunulmakta olan ve bir bölümü Türk kültür zenginliğini temsil etmekten uzak olan ürünlerden farklı olarak, müzelerimize özgü temalardan yola çıkılarak üretilcek koleksiyonlar ve replikaların ait oldukları müzelerle bütünleşmiş markalar oluşturması hedefler arasındadır. Bunun sağlanabilmesi için ihaleyi kazanacak olan firmaya gereken izin ve yetkilerin tanınması kapsam dahilinde olup bu işlemlerin yapılabilmesi amacıyla müzelerimizle ilgili olarak Kanunla Bakanlığımıza verilmiş olan görevlerin de bu ihale ile Yükleniciye devri söz konusu değildir. Dolayısı ile bu ihale müzelerimizin kurulması, geliştirilmesi ve yönetimi ile ilgili olmayıp, sadece müzelerle ilgili ticari operasyonları kapsamaktadır.

SORU 2 : Müze ve ören yerlerinin tahsisi ve bunlardan elde edilecek gelirler de söz konusu özelleştirme kapsamında mı değerlendirilmektedir? Eğer bu kapsamda değerlendirilecekse Aspendos ve Efes ören yerinin bu tür faaliyetler sonucu telafisi imkansız zararlar gördüğü yönündeki koruma kurulu kararları göz ardı mı edilmiştir?

CEVAP 2 : Bahse konu ihale, müze ve ören yerlerimizin özelleştirilmesi amacını taşımamaktadır. İhale Şartnamesinde de açıkça ifade edildiği üzere bu ihalenin konusu; "T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müze ve ören yerlerinden olup "Kapsam" bölümünde listelenen yerlerde mevcut ve yeni yapılacak satış alanlarının; tüm giderleri yükleniciye ait olmak üzere yapımı, yeniden düzenlenmesi, satışa sunulmak üzere nitelikli ürün ve hizmetler oluşturulması, ürünlerin tedariki, bunların gerek kapsam dahilindeki müze ve ören yerlerinde gerekse söz konusu mekanlardan bağımsız şekilde tek yetkili olarak pazarlanması, satışı ile söz konusu ürün ve hizmetlerin satışından elde edilecek gelirlerin Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü ile paylaşımıdır."

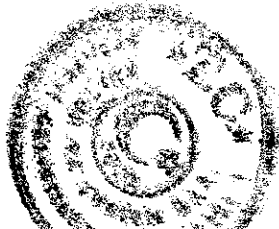

Bu ihale konusu olan iş; 2009-2016 yılları arasında kalan dönemde müze ve ören yerlerimizde mevcut ve açılacak olan satış üniteleri ve bununla ilgili diğer ticari operasyonların gelir paylaşımı esasında özel sektör tarafından yürütülmesi ile sınırlıdır. İlgili kanunlarla münhasıran Bakanlığımıza verilmiş görevlerden olan müze ve ören yerlerimizin idari olarak yönetimi ile bilet ve kısa süreli tahsis gelirlerinin toplanması ise her zaman olduğu gibi yine Bakanlığımızca gerçekleştirilecek ve bu gelirler döner sermaye hizmetleri için kullanılmaya devam edilecektir.

Diğer taraftan, antik tiyatroların gösteriler için kullanılmasının söz konusu kültür varlıklarına verdiği zararların artık tüm dünyada kabul edilen bir gerçek olduğu ve antik mekanların bu tür kullanımlardan salt yapı malzemelerini aşındırmanın çok ötesinde etkilendiğine yönelik ilgili koruma kurulu raporları ile birlikte, ciddi yapısal sorunları bulunmasına karşın bunların giderilmesine yönelik projelendirme ve uygulama çalışmalarının halihazırda yapılmamış olduğu göz önüne alınarak, Side ve Aspendos Antik Tiyatroları yanında Efes Büyük Tiyatro ve Ayasofya Müzesi de geçtiğimiz yıl alınan kararla Bakanlığımız tarafından ücretli ya da ücretsiz tahsislere kapatılmış bulunmaktadır. Çok yoğun kullanım taleplerine rağmen halen kararlılıkla sürdürülen bu uygulama, Bakanlığımızın korumak ve yaşatmakla görevli olduğu tarihi mirasımıza hassasiyetle sahip çıkmakta olduğunun bir göstergesidir.

SORU 3: Şartnamenin 1'inci maddesinin Gelir Unsuru kısmında yer alan imtiyazdan ne kastedilmektedir? Ayrıca imtiyaz devir sözleşmesi de yapılacak mıdır?

CEVAP 3 : Şartname kapsamında Gelir Unsurlarını oluşturarak gelire konu olabilecek faaliyetler; ürün tedariki ve satışı, replika üretimi ve satışı, yayıncılık ve yayın satışı, kurumsal satışlar, yurt dışı satışlar, telif gelirleri, internet satışları, franchising ve diğer hizmet satışlarıdır. Şartnamenin 1'inci maddesinde belirtilen imtiyazlar ile kastedilmek istenen husus ise münhasıran Bakanlığımıza ait olmakla birlikte ticari operasyonlar kapsamında gelir getirici mahiyette değerlendirilmesi mümkün olan telif benzeri hakların kullanılması ile birlikte tüm bu operasyonun Bakanlığımız adına yürütülmesine ilişkin hak ve yetkililerdir (örneğin Topkapı/Efes/Ayasofya Müzesi gibi markalar oluşturulması ve bu marka ile satış yapma yetkisi gibi.) Bu ihale sonucunda, müze ve ören yerlerinde mevcut satış üniteleri ile birlikte faaliyet projesi çerçevesinde ileride açılması planlanan yeni satış ünitelerine ilişkin mekanlar da ihaleyi alacak olan yükleniciye belirlenen süre için tahsis edilecektir. Yapılacak bu devir şartları da gerek İhale Şartnamesi ve gerekse Sözleşme Tasarısı dokümanlarında detaylı olarak açıklanmakta olup herhangi bir imtiyaz devir sözleşmesi yapılması kapsam dahilinde değildir.

SORU 4 : Müzelerde bulunan pek çok ünük eserin kopyası yasal yollardan izin alınarak çoğaltılmış olup bunlar hediyeelik eşya mağazalarında satılmaktadır. Bundan sonrada çoğaltılıp satılması yürürlükteki mevzuata göre mümkündür. Yüklenici firmanın da aynı eserlerin kopyalarını çoğaltarak ticarete konu etmek istemesi veya henüz kopyası çıkartılmamış eserlerin gerek yüklenici firma gerekse diğer firmalarca çoğaltılmak istenmesi durumunda Bakanlık yükleniciyi tek yetkili kılabilir mi? Bunun yasal dayanağı var mıdır?

CEVAP 4 : Önergede belirtildiği üzere müzelerimizde bulunan eserlerden replikalar üretilerek satışa sunulma hakkı mevzuatla tanımlanmış yasal bir haktır. Bu şartnamede sözü edilen husus, bu eserlerin oluşturulacak belirli bir müze markası altında tasarlanarak ve bu ihale konusu satış operasyonları kapsamında satışa sunulmasını içermekte olup halihazırda yasal düzenlemelerle tanınan bu hakların diğer ilgili gerçek ve tüzel kişiler açısından kısıtlanması söz konusu değildir.

SORU 5 : Yapılacak bu ihalenin teminatının yüksekliği bile göz önüne alındığında yine özelleştirme adı altında yabancılaştırma mı planlanmaktadır?

CEVAP 5 : Bakanlığımıza bağlı Müze ve Ören Yerleri Satış Alanları ve Ticari Faaliyetlerin Yönetimi, Yürütülmesi, Geliştirilmesi, Ürün ve Hizmet Tedariki İhalesi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu 51'inci maddesi (g) fıkrası uyarınca gerçekleştirilecektir. Bu ihale gelir paylaşımı modelini esas alan bir kiralama ihalesi olup özelleştirme ihalesi değildir.

Anılan Kanunun geçici teminata ilişkin 25'inci maddesi, ihalede tahmin edilen bedelin % 3'ü oranında geçici teminat alınacağını hükme bağlamaktadır. Bu maddenin son fıkrasında ise pazarlık usulü ile yapılacak ihalelerde, idarelerin geçici teminat alıp almamakta serbest oldukları hükmüne yer verilmiştir. Diğer taraftan yine aynı Kanunun 10'uncu maddesi sınai ve teknolojik zorunlulukların gerektirdiği durumlarda Bakanlık Makamı Onayı ile bedel tahmini yapılmadan ihaleye çıkılmasına imkan vermektedir. Belirtilen Kanun hükümleri doğrultusunda Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından yapılan değerlendirme neticesinde geçici teminat tutarı 1.000.000 TL olarak belirlenmiştir.

Kesin teminata ilişkin olarak ise anılan Kanunun 54'üncü maddesinde ihale bedeli üzerinden % 6 oranındaki miktarın kesin teminat olarak alınacağı hükme bağlanmıştır.

Görüleceği üzere, Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü tarafından teminat miktarına ilişkin olarak belirlenen oranlar, tamamen ilgili mevzuatın emrettiği usul ve oranlardır. İhale bedeli ise teklif konusu olduğundan bu aşamada bilinmemektedir.

Bu ihalede açıklık ve rekabet şartlarının sağlanmasına özen gösterilmekte olup özellikle yabancılaştırma olarak tanımlanabilecek bir amaç güdülmemektedir. Nitekim bu ihaleye ülkemiz özel sektörünün dikkatini ve ilgisini çekebilmek amacıyla Bakanlığımızca ülkemizde ilgili sektörlerde faaliyet göstermekte olan büyük şirketlere mektup yolu ile bir bilgilendirme kampanyası da gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte ihalenin ülkemizin uzun vadede sürdürülebilir ve kalıcı yararına sonuçlanması açısından katılımcılık ve rekabete açıklık şartlarının sağlanmasının da önem taşıdığına inanılmaktadır.

Diğer taraftan bu ihalenin bir özelleştirme ihalesi olmadığına bir kez daha vurgulanmasında yarar görülmektedir. Zira özelleştirme uygulamalarında özelleştirilen işletmelerin bütünüyle satışı ve mülkiyetin devri söz konusu olmakta iken, bu ihale konusu işlem, müze ve ören yerlerimizde mevcut ve/veya açılacak ticari üniteler ve ticari işlemlerin önceden belirlenen bir kira bedeli yerine hasılat paylaşımı üzerinden ve her aşamasında Bakanlığımızın denetiminde yürütülmek üzere belirli bir süre için özel sektör tarafından yürütülmesinden ibarettir.

SORU 6 : Ekmeğini kazanmaya çalışan ve senelerdir hazineye ecrimisillerini ödeyen müze ve ören esnafına bu durumda başınızın çaresine mi bakın denilecektir?

CEVAP 6 : "Müze ve Ören Yerleri Satış Alanları ve Ticari Faaliyetlerin Yönetimi, Yürütülmesi, Geliştirilmesi, Ürün ve Hizmet Tedariki İhalesi" kapsamında belirli bir süre için özel sektörün işletmesine devredilecek olan yerler, halihazırda Bakanlığımızca işletilmekte olan müze ve ören yeri satış mağazalarının yanı sıra henüz mağaza bulunmayan yerlerde açılması öngörülenlerle sınırlıdır. Bu ihale, müze ve ören yerlerimizde hediyelik ve hatıra eşyası satışı yapmakta olan küçük esnafa karşı bir projenin uygulanması değildir ve bu alanda faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin kazanılmış haklarının ortadan kaldırılmasına yönelik girişimleri içermemektedir. Bu proje, modern işletmecilik ölçütlerinde büyük bir ticari potansiyele sahip olan müze ve ören yerlerimizin bu potansiyelinin yine kamu yararı için değerlendirilmesini hedeflemektedir. Kamu yararı gözetilerek yapılan pek çok uygulamada olduğu gibi bu uygulamada da menfaat kavramı dar ölçekte ele alınmamakta, devletin koruması altında bulunan tarihi miras eserlerimizin yaşatılması için kaynak yaratmanın yanı sıra bu eserlerin ülkemiz ekonomisine katkılarının maksimize edilmesi ve bu mekanların kültürel iletişim potansiyelinin mümkün olan en üst düzeyde yine ülkemizin yararına olacak şekilde değerlendirilmesi önceliklerimizi oluşturmaktadır. Çeşitli pazar segmentlerinin yaşama olanağı bulunduğu günümüz serbest piyasa koşullarında farklı beğenilere ve alım gücüne hitap eden her kategoriden ürünün pazar bulabildiği bir ortamda, bu ihalenin halihazırda ören yerlerimizde faaliyet göstermekte olan küçük esnafın bu faaliyetlerini sürdürmesine engel bir gelişme ile sonuçlanması öngörülmemekte olup bu ihalenin ülkemiz hediyelik ve hatıra eşya pazarında kalitenin yükselmesine vesile olması ise arzulanan bir sonuç olarak beklenmektedir.

